

Hr Vladimir Arhipov
Riigikogu

Teie: 11.12.2024 nr 2-3/15-220
Meie: 29.12.2024 nr 1-9/1691-2

Vastus kirjalikule küsimusele

Lugupeetud Riigikogu liige

Saadame vastused Teie kirjalikele küsimustele.

1. Millised on olnud Siseministeeriumi ja tema allasutuste (sh Päästeameti) strateegilised eesmärgid elanikkonnakaitse arendamisel?

Elanikkonnakaitse strateegilised eesmärgid on kinnitatud Vabariigi Valitsuses 22.02.2024.a.

Pikaajalised (10 aasta) eesmärgid on paika pandud elanikkonnakaitse raampaberis¹ ja riigieelarvega kaetud nelja aasta tegevused on paika pandud elanikkonnakaitse tegevuskavas 2024-2027.a².

Valdkonnad, mille arendamist peetakse järgneva nelja aasta jooksul elanikkonnakaitse vaates kõige prioriteetsemateks, on järgmised:

- 1) elanike kriisiteadlikkuse ja iseseisva valmisoleku suurendamine;
- 2) kohaliku omavalitsuse tasandi kriisialase võime suurendamine;
- 3) elanike kiire ja tervikliku ohuteavituse lahenduse väljaarendamine;
- 4) elanikkonnakaitse ülesandeid täitvate asutuste toimepidevuse suurendamine.

2. Millised on eesmärkidest tulenevad planeeritud tegevused, mõõdikud, sihttasemed, hetketasemed ning oodatav mõju aastate lõikes?

Palun tutvuge kirja lisa toodud tabeliga, mis annab ülevaate elanikkonnakaitse tegevuskavas välja toodud tegevustest, mõõdikutest, sihttasemetest, hetketasemetest ja oodatavast mõjust.

¹ <https://valitsus.ee/sites/default/files/documents/2024-02/Elanikkonnakaitse%20raamdokument.pdf>

² <https://valitsus.ee/sites/default/files/documents/2024-02/Elanikkonnakaitse%20tegevuskava%202024%E2%80%932027.pdf>

3. Kui palju raha on kulunud planeeritud tegevuste elluviimiseks põhitegevuste (ohuteavitus, päästetöö, ulatusliku evakuatsiooni korraldamine, varjumine, kriisiteadlikkuse tõstmine) lõikes?

4. Palun eraldi välja tuua personalikulud, koolituskulud ning investeeringud.

Koondasime küsimuste 3 ja 4 vastused kokku.

2022.aasta lisaeelarvega eraldati Päästeametile 17,4 miljonit eurot elanikkonnakaitse ja kriisivalmiduse tugevdamiseks ning RES 2023-2026 otsustega täiendavalt 33,8 miljonit eurot samadel eesmärkidel. RES 2024-2027 koostamisel eraldati Päästeametile laiapidise riigikaitse ülesannete täitmiseks kokku 10,7 miljonit eurot, millest 2,1 miljonit oli mõeldud kasutamiseks 2024.aastal.

Eraldatud eelarvest on tänaseks vajalike võimete loomisel ära kasutatud järgimised summad:

- elanike ja kohalike omavalitsuste kriisiteadlikkuse tõstmiseks ja ohuteavituseks 5,8 mln eurot, sellest 0,7 miljonit eurot personalikuludeks, 0,3 miljonit eurot investeeringuteks ja 0,3 mln koolituseks ja muud kulud (majanduskulud) 4,5 miljonit eurot.
- päästevõimekuse tagamiseks 26,4 miljonit eurot, sellest 1,9 miljonit eurot personalikuludeks, 0,3 miljonit eurot koolitusteks, 9,7 miljonit eurot investeeringuteks ja muud kulud (majanduskulud) 14,5 miljonit eurot;
- ulatusliku evakuatsiooni ja varjumise korraldamiseks 3,0 miljonit eurot, sellest 0,4 miljonit eurot personalikuludeks, 0,2 miljonit eurot koolitusteks, 0,8 miljonit eurot investeeringuteks ja muud kulud (majanduskulud) 1,6 miljonit eurot.

Lisaks on Päästeamet soetanud päästevõimekuse tagamiseks ja ulatusliku evakuatsiooni korraldamiseks laovarused kokku 10,7 miljoni euro ulatuses.

Ülejäänud eraldatud rahad on mõeldud kasutamiseks perioodil 2025-2027.

5. Kui suur on olnud kohalike omavalitsuste panus nende ülesannete elluviimisel kokku?

6. Milline on olnud reaalne ajaline ja rahaline kulu omavalitsuste nende ülesannete täitmisel?

Koondasime küsimuste 5 ja 6 vastused kokku.

Elanikkonnakaitse tegevuskava üheks eesmärgiks on kohalike omavalitsuste kriisivalmiduse tõstmine, kuid oluline on rõhutada, et antud tegevuse peavastutaja elluviimise tasandil kohapeal on Päästeamet. Päästeameti tegevus on suunatud kohalike omavalitsuste toetamisele, nõustamisele, koolitamisele ja rahaliste toetusvoorude läbiviimisele (toetusvoorud KOV-dele generaatorite ja satelliittelefonide soetamiseks, ulatusliku evakuatsiooni võime tõstmiseks ja kerksuskeskuste loomiseks).

Kohaliku omavalitsuse kriisideks valmisolekuga seotud ülesanded tulenevad hädaolukorra seadusest ja elanikkonnakaitse tegevuskavaga ei ole pandud kohalikele omavalitsustele uusi täiendavaid ülesandeid.

2024.a oktoobris jõustusid hädaolukorra seaduse muudatused, millega pandi kohalikele omavalitsustele täiendavaid ülesandeid kriisideks valmisoleku tagamisel. Täiendavate ülesannete täitmiseks saavad kõik kohalikud omavalitsused lisarahastust järgmiseks 3 aastaks, igal aastal 750 000 eurot kõikide omavalitsuste peale kokku.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Lisa: elanikkonnakaitse tegevuste eesmärgid, mõõdikud ja hetkeseis

Priit Laaniste 6125135
priit.laaniste@siseministeerium.ee

Lisa - elanikkonnakaitse tegevuste eesmärgid, mõõdikud ja hetkeseis

TEGEVUS	HETKESEIS	SIHTTASE 2024–2027	2034 SIHTTASE
 Ohuteavitus ja kriisi-kommunikatsioon	<p>Puudub ühtne ohuteavitussüsteem. Loodud on ohualapõhine teavitussüsteem (SMS), Naiskodukaitse mobiilirakendus käitumisjuhistega. Loomisel on sireenivõrgustik.</p>	<p>Ohuteavitus toimib terviklikult, st keskselt hallatav (SitRep) ja vastavalt olukorrale erinevaid kanaleid võimaldav kiire ohuteavituse süsteem toimib. Süsteemi kaudu saab saata ohuteavitusi SMS-na ja Galileo satelliitsüsteemi vahendusel ohualas viibivatele telefonidele, ERR kanalitesse, sireenidesse, mobiilirakendustesse.</p>	<p>Ohuteavitus on tehnoloogiliselt pidevalt ajakohastatud, toimib terviklikult, st keskselt hallatav (SitRep) ja vastavalt olukorrale erinevaid kanaleid võimaldav kiire ohuteavituse süsteem toimib. Süsteemi kaudu saab saata ohuteavitusi SMS-na ja Galileo satelliitsüsteemi vahendusel ohualas viibivatele telefonidele, ERR kanalitesse, sireenidesse, mobiilirakendustesse, avalikele ekraanidele, digiraadiotesse, 5G meediaedastusena.</p>
 Päästetöö	<p>Kuni 2022. aastani valmistus Pää toimimiseks riigikaitse kriisis ilma lisarahastuseta. St ei olnud võimalust hankida sell-eks piisaval hulgal vajalikke var- usid, suurendada päästevõrg- gustiku ja partnerasutuste teadlikkust ega olda valmis tagama Pää toimepidevust riigikaitse olukordades.</p>	<p>Päästevõrgustik on valmis riigikaitse olukordades tegutsemiseks, Pää on toimepidev ja autonoomne ning regioonide keskused toimivad kriisides (ka sõjas) iseseisvalt kuni 14 päeva.</p>	<p>Päästevõrgustik on valmis riigikaitse olukordades tegutsemiseks, Pää on toimepidev ja autonoomne ning regioonide keskused toimivad kriisides (ka sõjas) iseseisvalt kuni 30 päeva.</p>
 Demineerimistö	<p>Demineerijad suudavad teha lõhkematerjale kahjutuks ja käidelda ohtlike aineid 4 regioonis rahuaegsetes tingimustes. Lõhkamiskohti praegu 1. CBRN valve ei ole tagatud pidevalt.</p>	<p>Riigikaitse kriisis on tagatud demineerijate võime lõhkematerjale kahjutuks teha ja ohtlike aineid käidelda 4 re- gioonis. Lõhkamiskohti on rajatud 5 ja abidemi- neerijaid kaasatud 80. Loodud on pidev CBRN valve.</p>	<p>Riigikaitse kriisis on tagatud demineerijate võime lõhkematerjale kahjutuks teha ja ohtlike aineid käidelda 4 regioonis. 5 lõhkamiskohta on uuen- datud. Võime on pidevalt ajakohastatud.</p>
 Ulatuslik evakuatsioon	<p>Pää koostöös omavalitsustega on välja selgitanud evakuatsioonikohad 3,5%- le elanikkonnast. PÄA-I on magamisvarustus soetatud 1%-le elanikkonnast, KOVIDel on kokku olemas magamisvarustus hinnanguliselt 1%-le elanikkonnast.</p>	<p>Loodud on võime 5% elanikkonna evakueerimiseks ja majutamiseks kuni 7 päeva, sh kogunemispunktide ja evakuatsioonikohtade kasutusele võtmiseks tehnilise valmiduse võime loomine (nt registreerimissüsteem), evakuatsioonikohad 5%-le elanikkonnast, väljaõpe pääste- võrgustikule, sh vabatahtlikele ja koostööpartneritele (KL, PPA, KOVID jt)</p>	<p>Valmisolek 10% Eesti inimeste evakueerimiseks (sh haavatavad sihtrühmad) ja majutamiseks kuni 7 päeva.</p>

 <p>Varjumine</p>	<p>Märgistatud on 170 avalikku varjumiskohta ca 10% elanikele. Varjumise teemat ei ole koolitustel ja õppustel käsitletud, mistõttu elanike teadlikkus on väike.</p>	<p>1) 15% elanikele on avalikud varjumiskohad;</p> <p>2) 40% elanikest teab, kuhu ja kuidas varjuda;</p> <p>3) 15% kortermajadel, büroo- ja ärihoonetel on olemas lahendused varjumiseks ja loodud juhendmaterjal, kuidas ja kuhu hoones varjuda. Ei ole ehituslikud tegevused, vaid ruumid on korrastatud ja varjumine läbi mõeldud. Hooneid hinnanguliselt 60 000, sh 40 000 korterelamut. Kortermajades elab hinnanguliselt 700 000 inimest. Varjumise lahendamise eelduseks on sellekohane nõue seaduses.</p>	<p>1) 20% elanikele on avalikud varjumiskohad;</p> <p>2) 75% elanikest teab, kuhu ja kuidas ohu korral varjuda;</p> <p>3) 50% kortermajadel, büroo- ja ärihoonetel on olemas lahendused varjumiseks ja loodud juhendmaterjal, kuidas ja kuhu hoones varjuda.</p>
 <p>Vältimatu abi ja katastroofi-mediitsiin</p>	<p>Militaarmeditsiini tugineb tsiviilmeditsiini süsteemile. Tervise Arengu Instituudi 2021. a andmetel on Eestis 25 165 tervishoiutöötajat. Kaitseväge SA struktuuri vajadusteks on planeeritud 100 arsti ja 200 õe ametikohta, seejuures peetakse reservväelastest tervishoiutöötajate ja parameedikute mehitatavate ametikohtade üle arvestust mobilisatsiooniregistris. Massiliste kannatanutega hädaolukordade lahendamiseks on vaja edendada tsiviil- ja militaarmeditsiini koostööd ning omada olukorra lahendamiseks paremaid tervishoiu varusid.</p>	<p>Tervishoiu on säilinud võime kriisidele reageerida ning tervishoiu tegevusvarud on suurendatud ja geograafiliselt hajutatud.</p>	<p>On loodud adekvaatne tervishoiualaste kriiside juhtimise võime ning teenuseosutajad on toimepidevad. Täpsemad eesmärgid ja vajalikud tegevused on kirjeldatud ja prioriseeritud katastroofimediitsiini plaanis (nt olemas on piisavad tervishoiusüsteemi varud massiliste kannatanutega kriisilukordade lahendamiseks, võime haiglapatsientide riigisiseseks ja rahvusvaheliseks evakueerimiseks, tagatud on tervishoiusektori töö, sh juhtimise toimepidevus jne).</p>
 <p>Vältimatu sotsiaalabi</p>	<p>Vältimatu sotsiaalabi korraldamine on praegu üks KOV sotsiaalteenustest. 2023. aasta uuring (osales 55% KOVidest) näitas, et enamikus KOVides puudub praegu võime ulatusliku kriisi korral suurele hulgale abivajajatele vältimatut sotsiaalabi korraldada ning võimearenduseks oodatakse riigi tuge.</p>	<p>Sotsiaalkindlustusametil (edaspidi SKA) on säilinud võime kriisidele reageerida, kriisi ajal KOVe nõustada vältimatu sotsiaalabi pakkumisel ja koostada riiklike võtmeteenuste toimepidevuse plaanid. Täpsemad sihttasemed selguvad ulatusliku vältimatu sotsiaalabi tegevusplaani koostamise käigus 2024. aasta juuniks.</p>	<p>Riiklikud sotsiaalteenused on toimepidevuse plaanidega kaetud ning SKA-I on võime kriisidele reageerida ja kriisi ajal KOVe nõustada vältimatu sotsiaalabi pakkumisel. Täpsemad sihttasemed selguvad ulatusliku vältimatu sotsiaalabi tegevusplaani koostamise käigus 2024. aasta juuniks.</p>

 <p>Vaimse tervise ja psühhosotsiaalse abi pakkumine kriisi ajal</p>	<p>2023. aastal alustati ettevalmistusi teenuse tagamiseks suuremahulistes kriisides ja riigikaitse ülesandena. Praegu on SKA-l pidev võime teenuse pakkumiseks 7 graafiku alusel töötava kriisipsiialisti kaudu.</p>	<p>Välja on töötatud vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe pakkumise süsteem. Täpsemad sihttasemed selguvad <i>Mental Health and Psychosocial Support</i> ehk MHPSS tegevusplaani koostamise käigus 2024. aasta lõpuks.</p>	<p>Loodud on vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe pakkumise võime suuremahulistes kriisides ning operatiivreageerijad on saanud vaimse tervise alase koolituse. Täpsemad sihttasemed selguvad <i>Mental Health and Psychosocial Support</i> ehk MHPSS tegevusplaani koostamise käigus 2024. aasta lõpuks.</p>
 <p>Elanike kriisivalmidus</p>	<p>15% inimestest on kriisideks täielikult valmistunud ning inimeste valmisolek hädaolukorras teisi abistada, oma varusid jagada ning lähipiirkonna inimestega koostööd teha on aasta-aastalt vähenenud.</p>	<p>Elanike teavitamise, nõustamise, koolitamise kaudu puudutada 40% elanikkonnast, mille tulemusena 25% elanikest on kriisideks valmis (muutunud hoiakud, teadmised ja käitumine).</p>	<p>Teavitamise, nõustamise ja koolitamisega on jõutud 70% inimesteni. 40% inimestest on kriisideks valmis, neil on valmisolek vähemalt 7 päeva iseseisvalt toime tulla.</p>
 <p>KOVide kriisivalmidus</p>	<p>KOVide keskmine valmisoleku tase skaalal 0–9 on 6, ent viimaste aastate kriisid on näidanud, et kriiside juhtimises on olulisi puudujärke ja rollisegadust. Seejuures 10% KOVe on alla baastaseme, edasijõudnu tasemel on 81%, sh 9% on eeskujulikul tasemel.</p>	<p>Kõik KOVid on saavutanud baastaseme, edasijõudnu tasemel on 89% KOVe ja sh 25% eeskujulikul tasemel (KOV indeksi alusel).</p>	<p>KOV kriisiindeksi alusel on kõik KOVid edasijõudnud (indeks 4–6), kellest vähemalt 50% on eeskujulikud (indeks 7+).</p>
 <p>Juhtimine ja koordinatsioon</p>	<p>P&A on valmis juhtima ja koordineerima oma vastutusel olevaid hädaolukordi rahuaegsetes tingimustes. Kuni 2022. aastani ei valmistunud P&A tegutsemiseks riigikaitse kriisis.</p>	<p>Riigis on valmisolek kriisis samal ajal juhtida ja koordineerida kõikide elanikkonnakaitse valdkondade tegevusliine. 2024. aasta juuniks töötatakse välja elanikkonnakaitse tegevusliini juhtimis- ja koordinatsioonimudel ja lepitakse kokku juhtasutus.</p>	<p>Riigis on valmisolek kriisis samal ajal juhtida ja koordineerida kõikide elanikkonnakaitse valdkondade tegevusliine. Elanikkonnakaitse tegevusliini juhtimiskeskonnad vastavad sõjaaja vajadustele – olemas on varjumisvõimalused, varuasukohad jms.</p>